

об'єктів, чия функція пов'язана із приверненням уваги людей до тих чи інших життєвих питань (яскравий приклад – музеї та виставкові будівлі з проєктів архітекторів-деконструктивістів). З іншого боку, органічний принцип «вироснування» твори мистецтва (як у площині картини, і у просторі природного чи міського ландшафту) з урахуванням різноманітних чинників дедалі більше співвідноситься з концепцією самоорганізації та еволюції складних систем, характерної сучасної наукової парадигми.

Таким чином, ці дві методологічні стратегії чудово вживаються в сучасному арт-просторі і доповнюють одна одну, але все гостріше ставиться інше питання – про етичну складову мистецтва та її здатність стимулювати духовне зростання людини, еволюцію її свідомості. Характер художніх висловлювань часто є сумнівним і часом зав'язаний на комерційній складовій. Мистецтво (як архітектура, так і дизайн) не повинно ставати предметом споживання, його мета – через розширення меж сприйняття дійсності сприяти досягненню людиною нових рівнів гармонії із самим собою, суспільством та природою. І тут органічний метод стає кращим, особливо, із застосуванням принципу співучасті різних людей та спільнот у процесі створення художнього твору та організації довкілля.

Тож, архітектурне мистецтво – це саме те, що об'єднуватиме людей у світі, де релігійні та філософські концепції зазнають краху, зіткнувшись з можливостями сучасної науки і техніки, що перевершують будь-яку уяву, в світі, де традиційні соціальні та економічні інститути втрачають будь-яку довіру, а роз'єднаність і відчуженість людей досягають межі. Через спільну творчість, примножену за допомогою інформаційних технологій, буде подолано розділяючі нас уявні межі, яким досі надається надмірне значення.

Список використаних джерел

1. Лобанов Е. Переосмысление авангарда. Современные поиски в архитектуре и дизайне [Електронний ресурс] / Евгений Лобанов – Режим доступу до ресурсу: https://www.designspb.ru/news/articles/rethinking_avant_garde/ (дата звернення 19.02.2022)
2. Авангард: искусство стиля в интерьере и архитектуре [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://trendsdesign.ru/interiorstyles/historic/avangard/buntarstvo-v-interere.html> (дата звернення 29.01.2022)
3. Авангард в архитектуре [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.archidizain.ru/2014/08/blog-post.html> (дата звернення 29.01.2022)

Єршова Ж. О., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ЦГЮ-201

Науковий керівник – **Гаценко І. О.**, к. філ. н., доцент

Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВАЖЛИВІСТЬ СУСПІЛЬНОГО ДІАЛОГУ ТА ПОРОЗУМІННЯ

Питання суспільного діалогу та порозуміння є безсумнівно актуальним з огляду на постійне обговорення, адже пов'язане з постійними внутрішніми суперечностями, що цікаві для дослідження. Наукову та життєву привабливість цього питання випробували на собі науковці всіх часів – від провідних філософських авторитетів до сучасних молодих дослідників.

У словникових виданнях діалог представлений формально – як розмова двох осіб, але, на нашу думку, діалог – це розмова на рівних! Унікальність кожної людини постає саме в діалозі, адже він вважається особливою формою взаємодії між суб'єктами спілкування, а також дає можливість розкритися та подолати внутрішній дискомфорт. Як говорив Бахтін: «Спілкуючись з іншими людьми, людина неминуче має навчитися спілкуватися із собою» [2]. Отже, слід зазначити, що людина розкривається лише шляхом спілкування, тому що діалог – це роздуми, бесіда, розуміння та згода.

Р. Гром'як виділяє такі ознаки діалогу:

1. Діалог – це один із типів організації усного мовлення, який за своєю формою є розмовою двох осіб. Головною метою виникнення діалогу має бути усвідомлення опозиції «Я – Ти» на тлі «інших».

2. Людина – суб'єкт звернення.

3. Людина розкривається лише шляхом спілкування з нею.

4. Спілкування – полімодальне: воно реалізується в непередбачуваних процесах: «Спілкування як форма міжсуб'єктної взаємодії вільних і унікальних істот, не замінних жодними досконалими технічними пристроями, ні навіть іншими людьми, виявляється необхідним у матеріальній практиці тоді, коли спільна дія не має алгоритму та вимагає принципової рівності всіх його учасників» [3, с. 204].

5. Розкрити та зрозуміти людину можна лише у напруженому зверненні; не можна досягнути її за допомогою нейтрального аналізу.

Зазначені ознаки вважаються достатньою основою для класифікації діалогу як складного або навіть надскладного об'єкта дослідження.

К. Серажим розрізняє монологічні та діалогічні тексти, вважаючи, що специфіка останніх полягає у тому, що в діалозі беруть участь кілька комунікантів, де у кожного є свої комунікаційна програма, тактика і стратегія комунікації. У кожного з них народжується свій концепт, з'являється свій мотив породження діалогу. Якщо вони не можуть або не хочуть зрозуміти значення та ідею тексту співрозмовника, то комуніканти створюють паралельні тексти.

Відповідно метою діалогу стає саме набуття спільності учасників, їхнє якісне зростання: «У результаті спілкування відбувається не обмін ідеями чи речами, а перетворення стану кожного партнера на їхнє спільне надбання. Спілкування породжує спільність, а обмін зберігає особисті позиції учасників» [5, с. 2].

Л. М. Баткін зауважує, що результатом діалогу стає синтез двох позицій, що не знімає протиріччя тези та антитези : «...Синтез, оскільки він дійсно передбачає якийсь новий кут зору, звучить як ще один голос» [1].

Розуміння в діалозі – складний, багатосторонній та динамічний процес. На нашу думку, зрозуміти зміст висловлювання – це значить пізнати думки, почуття, волю іншої людини, зробити для себе певні висновки та відштовхуватися відповідно від них.

Характеризуючи процес взаєморозуміння, слід зазначити, що воно будується на таких принципах, як спілкування, подібні інтереси та гуманізм. Але слід сказати, що розуміння у деяких ситуаціях може і не відбутися, що призводить до нерозуміння між суб'єктами діалогу.

В. Гумбольдт говорив: «Люди розуміють один одного не тому, що передають співрозмовнику знаки предметів..., а тому, що взаємно торкаються одне одного в ланцюгу чуттєвих уявлень і початків внутрішніх понять... завдяки чому у кожного спалахують у свідомості відповідні, але не тотожні сенси» [4].

Отже, слід сказати, що тільки у спілкуванні, у взаємодії людини з людиною розкривається і «людина в людині», як для інших, так і для себе самого. Метою діалогу є обмін сутнісними сенсами його учасників; досягнення порозуміння, адже дійти взаєморозуміння можна лише за допомогою діалогу, без якого неможливе нормальне співіснування людей ні в суспільстві, ні в сім'ї. Якщо слухач за словами того, хто говорить, зможе бачити рівну йому особистість, почує його голос як позицію (з якою він може бути і не зовсім згоден), якщо вони сперечаються на рівних, один одного запитують і один одному відповідають, то можна стверджувати, що діалог відбувся, що слухач зрозумів ідею, думку, бажання, прагнення того, хто говорить. Діалог є основним способом досягнення порозуміння у міжособистісному спілкуванні, що вказує на важливість не тільки вміння висловити свою думку, але й на вміння вислухати та зрозуміти іншого.

Список використаних джерел

1. Баткин Л. М. Тип культуры как историческая целостность (Методологические записки в связи с Итальянским Возрождением). *Вопросы философии*. 1969. № 9. с. 99-109.
2. Бахтин М. М. Эстетика словесного творчества. М., 1986. С. 434.
3. Гром'як Р. Т. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів. К. : “Академія”, 1997. 752 с.
4. Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию. М., 2000. С. 165.

Карповець В. С., здобувачка вищої освіти 2 курсу, група ЦГЮ-201
Науковий керівник – **Гаценко І. О.**, к.філ.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

МОВА І МОВЛЕННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА

Питання про роль мови та мовлення у професійній діяльності юриста є актуальним сьогодні. По-перше, мова є важливим елементом у формуванні професійної компетентності юриста, по-друге, мова та мовлення тісно пов'язані з практичною діяльністю юристів, по-третє, у сучасному суспільстві юристи часто беруть участь у різних семінарах, самітах, тренінгах як спікери, тому важливо, щоб працівники юридичної сфери володіли знаннями норм і правил усного мовлення на високому рівні.

Юрист, незалежно від напрямку своєї професійної діяльності, є комунікатором та оратором, мова є його основним інструментом, який він часто використовує у своїй роботі. Водночас мова може виступати і носієм інформації, і засобом впливу. Є декілька різновидів мовленнєвого впливу: вплив людини на одну особу, на групу осіб або на аудиторію.

Юрист найчастіше працює з визначеним колом осіб: потерпілі, свідки, підозрювані, підсудні чи обвинувачені, тому найкраще комунікативна особливість мови виражається під час впливу юриста саме на зазначених осіб. Одна й та ж фраза чи слова можуть нести в собі різне смислове забарвлення, що зумовлено конкретною обставиною та формою сказаного: шепіт або крик, прохання чи наказ, інтонація та тембр [1, с. 184].

Юрист-професіонал під час вирішення конкретних справ завжди повинен орієнтуватися на норми права, щоб знайти справедливе рішення. Однак для досягнення професіоналізму юристу необхідно володіти усним і писемним мовленням на високому рівні, адже його мова повинна забезпечувати чіткість суджень та обґрунтувань, точність визначень і правильне розуміння думок.

Мова має здатність підвищувати ефективність професійної діяльності юриста, виводячи її за межі певної юридичної ситуації та досягнення суто юридичного результату: юрист підіймається до осмисленого прагнення досягнення більш повного, суспільно важливого результату та намагається відобразити суттєві особливості функціонування права в сучасному суспільстві [2, с. 108].

Однією з особливостей мови юриста є використання юридичної термінології, спеціальних конструкцій, норм права та інших мовленнєвих способів вираження думки. Юридична мова є базисом комунікації юриста, основною метою якої є доведення до визначеного кола осіб змісту та значення правової інформації. Юрист під час своєї практичної діяльності має пояснити потерпілому чи підозрюваному суть певної норми права простими словами.

Однією з переваг для юриста є знання іноземних мов, а саме англійської. Ця мова є міжнародною, тому, якщо працівник юридичної сфери володітиме нею, він зможе вільно спілкуватися з іноземними колегами чи клієнтами, матиме можливість розвивати свої знання та практичні навички за кордоном, зможе брати участь в іноземних тренінгах чи самітах. Знання англійської мови допоможе юристові підвищити імідж та працювати не тільки з українськомовними громадянами, але й з іноземцями.

Отже, мова та мовлення посідають важливе місце у професійній діяльності юриста. Мова є основою комунікації юриста, адже працівнику юридичної сфери необхідно постійно спілкуватися з потерпілими чи обвинуваченими, пояснювати зміст певних правових норм простими словами. Важливим є знання декількох мов, адже, володіючи іноземними мовами, юрист матиме більше можливостей для розвитку своїх практичних навичок.